

NORGES HØYESTERETT

Den 15. november 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Webster, Bull og Thyness i

HR-2024-2107-U, (sak nr. 24-178033STR-HRET), straffesak, anke over kjennelse:

Politiets utlendingsenhet

(politiadvokat Line Isaksen)

A

(advokat Unni Fries)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder internering etter utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b om unndragelsesfare.
- (2) A, født 00.00.1987, borger av Irak, kom til Norge 22. september 2024 og kontaktet politiet fordi han ønsket å søke om asyl. Den 9. oktober 2024 ble han pågrepet etter asylregistreringen. Asylsøknaden er under behandling.
- (3) Ved Oslo tingretts kjennelse 11. oktober 2024 ble han internert i én uke i medhold av utlendingsloven § 106 første ledd bokstav b, jf. § 99. A ble deretter løslatt i kjennelse fra Borgarting lagmannsrett 17. oktober 2024, under dissens. Flertallet mente det ikke forelå unndragelsesfare.
- (4) A ble på ny fremstilt for Oslo tingrett med begjæring om internering 22. oktober 2024. Begjæringen var begrunnet med at det var kommet til nye opplysninger som styrket unndragelsesfaren. Blant annet ble det opplyst at Politiets sikkerhetstjeneste hadde satt i gang en prosess for å utvise A fra Norge på grunn av grunnleggende nasjonale interesser jf. utlendingsloven § 126 andre ledd.
- (5) Oslo tingrett avsa 23. oktober 2024 kjennelse med slik slutning:

«A, født 00.00.1987, kan holdes internert inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 20. november 2024.»
- (6) A anket kjennelsen til lagmannsretten. Borgarting lagmannsrett avsa 31. oktober 2024 kjennelse med slik slutning:

«1. A, født 00.00.1987, løslates.

2. A pålegges inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 20. november 2024, å oppholde seg på det asylmottak politiet bestemmer og melde seg for politiet inntil tre ganger per uke etter nærmere bestemmelse fra politiet.»

- (7) Politiets utlendingsenhet anket til Høyesterett. Høyesteretts ankeutvalg avsa kjennelse 6. november 2024 – HR-2024-2033-U – med slik slutning:

«Lagmannsrettens kjennelse oppheves.»

- (8) Ankeutvalget mente lagmannsretten hadde bygget på feil rettslig utgangspunkt ved vurderingen av om A hadde fått tilstrekkelig spesifikk informasjon om påstandene mot ham etter Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK) artikkel 5 nr. 4. Ankeutvalget anså det videre nærliggende å benytte utlendingsloven §§ 133 til 136 analogisk dersom det fortsatt var behov for kontradiksjon når dette var vurdert etter riktig rettslig norm.

- (9) Borgarting lagmannsrett avsa ny kjennelse 8. november 2024 med slik slutning:

«1. A, født 00.00.1987, løslates.

2. A pålegges inntil retten eller politiet bestemmer noe annet, men ikke ut over 20. november 2024, å oppholde seg på det asylmottak politiet bestemmer og melde seg for politiet inntil tre ganger per uke etter nærmere bestemmelse fra politiet.»

- (10) Lagmannsretten mente fortsatt at A ikke hadde tilstrekkelig anledning til kontradiksjon og la derfor ikke vekt på et notat fra Politiets sikkerhetstjeneste. Lagmannsretten uttrykte dessuten tvil om reglene i utlendingsloven kapittel 14 kan anvendes analogisk ved internering, og at en slik prosess uansett ville ta for lang tid til at kravet om frihetsberøvelse kunne bli avgjort innenfor tidsrammen som følger av EMK artikkel 5 og 6.

- (11) A ble deretter løslatt i samsvar med lagmannsrettens kjennelse og er pålagt å ta opphold på Nasjonalt ankomstsenter i Råde ved beslutning fra Politiets utlendingsenhet 8. november 2024.

- (12) *Politiets utlendingsenhet* har anket til Høyesterett. Det anføres i hovedtrekk at det er feil rettsanvendelse når lagmannsretten har konkludert med at det vil være i strid med EMK artikkel 5 nr. 4 å legge vekt på rapporten fra PST, og feil lovforståelse at reglene om særskilt advokat ikke kan benyttes analogisk. Lagmannsretten har begått saksbehandlingsfeil ved ikke å sette i gang en slik prosess.

- (13) A anfører i hovedtrekk at lagmannsretten ikke har begått saksbehandlings- eller rettsanvendelsesfeil. A har ikke reell mulighet til å imøtegå flere av anførslene i PSTs rapport, og norske domstoler mangler tilstrekkelig grunnlag til å foreta en reell overprøving av om A utgjør en fare mot rikets sikkerhet, og om frihetsberøvelse vil være lovlig etter EMK.

- (14) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke. Ankeutvalget kan da bare prøve lagmannsrettens saksbehandling og generelle lovtolkning, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd, jf. utlendingsloven § 99 a. Ved vurderingen av om EMKs krav til kontradiksjon er

oppfylt, kan Høyesterett prøve lagmannsrettens konkrete rettsanvendelse, men ikke bevisvurderingen.

- (15) I ankeutvalgets kjennelse HR-2024-2033-U drøftes hvilke krav som EMK artikkel 5 nr. 4 stiller til kontradiksjon om materiale som berører statens sikkerhet. Under henvisning til Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD) i storkammeravgjørelsen A mot Storbritannia, EMD-2005-3455, oppsummeres kravene i avsnitt 15:

«Som det fremgår, krever ikke artikkel 5 nr. 4 at utlendingen får tilgang til det underliggende materialet i et slikt tilfelle. Men påstandene mot utledningen må være tilstrekkelig spesifikke til at utlendingen kan tilbakevise dem. ...»

- (16) Lagmannsretten har med utgangspunkt i dette kravet vurdert det materialet som er lagt frem:

«Rapporten i dok. 05,06 er unntatt offentlighet, og innholdet omtales derfor i generelle former. Påtalemyndigheten anfører at opplysningene er tilstrekkelig spesifikke til at de eventuelt kan tilbakevises. Forsvareren anfører at de ikke er det. Lagmannsretten finner at en del av opplysningene er tilstrekkelig spesifikke til at de eventuelt kan tilbakevises. Dette gjelder bl.a. side 1, deler av første avsnitt og deler av siste avsnitt, samt side 2, første hele avsnitt. Men lagmannsretten finner at en rekke opplysninger ikke er så spesifikke at de kan tilbakevises. Dette gjelder bl.a. side 1, tredje avsnitt og side 2 andre hele avsnitt. Lagmannsretten ser det da slik at det vil være i strid med EMK artikkel 5 nr. 4 å legge vekt på notatet uten mulighet for kontradiksjon.»

- (17) Lagmannsretten finner altså at deler av materialet er tilstrekkelig spesifikt til at det kan tilbakevises. Lagmannsretten tar det likevel ikke i betraktning. Dette er en saksbehandlingsfeil som kan ha virket inn på resultatet. Det kan ikke være avgjørende at det også er informasjon i dokumentet som ikke er tilstrekkelig spesifisert.

- (18) I HR-2024-2033-U bemerker ankeutvalget at i den grad det er behov for kontradiksjon fordi påstandene mot utlendingen ikke er tilstrekkelig spesifisert til at de kan tilbakevises, er det nærliggende å benytte utlendingsloven §§ 133 til 136 analogisk for internering som skjer før det er fattet vedtak etter utlendingsloven § 126, se avsnitt 16:

«... Utlendingsloven kapittel 14 fastsetter særlige regler for saker som berører grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn. Etter § 133 kan Kongen sette som vilkår at bevis om forhold som ellers kan holdes hemmelig av hensyn til rikets sikkerhet eller forholdet til fremmed stat, jf. tvisteloven § 22-1 første og annet ledd, bare gjøres tilgjengelig for «en særskilt advokat». Denne advokaten skal gjøres kjent med de bevis samtykket etter tvisteloven § 22-1 gjelder, skal ivareta utlendingens interesser og vil ha taushetsplikt om opplysningene, jf. utlendingsloven § 134. ...»

- (19) Lagmannsretten deler ikke ankeutvalgets syn på at det er nærliggende å bruke utlendingsloven §§ 133 til 136 analogisk for internering som skjer før det er fattet vedtak etter utlendingsloven § 126. Det heter i lagmannsrettens kjennelse:

«Lagmannsretten bemerker at de særlige prosessuelle reglene i utlendingsloven kapittel 14 er skrevet for bestemte situasjoner, nemlig gyldigheten av vedtak etter kapitlet eller krav om erstatning etter slike. Lagmannsretten er derfor tilbakeholden med å anvende bestemmelsene analogisk. Mye taler for at det er en oppgave for lovgiver å bestemme at reglene skal gjelde på andre områder.»

- (20) Ankeutvalget fastholder standpunktet fra HR-2024-2033-U og bemerker at reglene ble innført nettopp for å ivareta hensynet til kontradiksjon etter EMK, jf. Prop. 141 L (2012-2013) s. 41. Tilsvarende regler i Storbritannia og Danmark ble brukt som mønster.
- (21) Reglene gjelder ved søksmål om gyldigheten av vedtak etter utlendingsloven kapittel 14, jf. § 132, og i saker om tvangsmidler ilagt av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser etter § 130, se § 133 første ledd siste punktum. Utlendingsloven § 130 andre ledd gir hjemmel for pågrepelse og internering «dersom utlendingen utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser, og dette er fastslått i et vedtak i utlendingssaken, og det treffes tiltak mot utlendingen med sikte på utsendelse», jf. også Prop. 141 L (2012-2013) side 53.
- (22) Etter ankeutvalgets syn er det de samme hensynene som gjør seg gjeldende ved internering før det er truffet vedtak etter utlendingsloven § 126 som etter. Forarbeidene legger til grunn at retten til kontradiksjon etter EMK står sterkere ved frihetsberøvelse enn ved utvisning, se Prop. 141 L (2012-2013) side 42, noe som understøtter at det er behov for en analogisk anvendelse av reglene om særskilt advokat ved internering før det er truffet vedtak etter utlendingsloven § 126 andre ledd.
- (23) Ankeutvalget er etter dette kommet til at lagmannsrettens kjennelse må oppheves.
- (24) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Henrik Bull
(sign.)

Bergljot Webster
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)